

ABA-NOVÁK VILMOS (1894-1941)

Augusztusi hangulat (Cséplés) | August mood (Threshing), 1928

Olaj, vászon | Oil on canvas, 80,5x100 cm
Jelezve balra fent | Signed above left: Aba-Novák. 28.

Kezdő ár | Starting price: 17 000 000 Ft / 51 515 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 25 000 000 Ft
Estimated value: 60 606 – 75 757 EUR

■ BÁV 8. aukció (1963), 1. tétel (Cséplés címen)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- Aba-Novák Vilmos és Pátzay Pál gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1931. február, katalógus: 78. (magántulajdon)
- Aba-Novák emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, 1962. július-november, katalógus: 66.
- Aba-Novák emlékkiállítás. Damjanich János Múzeum, Szolnok, 1962. november-december, katalógus: 66.
- 8. művészeti képaució. Bizományi Áruház Vállalat, 1963. szeptember, katalógus: 1.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- B. Supka Magdolna: Aba-Novák Vilmos. Corvina Kiadó, Budapest, 1966. (2. kiadás 1971.) 16. kép

ABA-NOVÁK 21

EGY MŰVÉSZKOLÓNIA SOMOGYBAN

Az 1920-as évek klasszicizáló nemzedékének több tagja is megfordult az évtized közepétől a somogyi dombvidék festői településein. Igalon a művészetpártoló körorvos, dr. Baumgartner Sándor és öccse, Oszkár látta vendégül a fővárosból érkező művészeket, a közeli Törökkoppányban dr. Németh Andor és felesége fogad-

ták a társaságot. Jó házigazdaként biztosították vendégeik szállását és ellátását, a szabad alkotómunkát, amelyet a festők és grafikusok sok esetben egy-egy személyes dedikációval ellátott alkotással köszöntek meg. 1926, 1927 és 1928 nyarán és koraőszén a felsőbányai művészkolónián megforduló művészek

csaknem mindegyikét Somogyban találjuk.

Aba-Novák Vilmos, Patkó Károly, Kelemen Emil, Fonó Lajos és Bánk Ernő spontán szerveződő művésztelepéhez Tarjáni Simkócs Jenő mellett a fiatalabb pályatársak közül Barcsay Jenő, Mattioni Eszter és Medveczky Jenő is csatlakozott.

FESTŐI TÉMÁK ÉS MOTÍVUMOK

A somogyi dombság, Igal és Törökkoppány festői részletei, valamint e táj lakóinak hétköznapi és ünnepei váltak a kolónia tagjainak legfontosabb témáivá. Többségük Igalhoz köthető, emblematicus motívummá vált a téglagyár, a homokbánya és a gémeskút, amelyek például Aba-Novák vagy Patkó esetében szinte egész képsorozatokot alkotnak. De megjelennek képeiken a falu életéből

vett jelenetek is: a mezei munkások, a kubikusok, a favágók, az állatvásárok nyüzsgő forgataga és a vasárnapi templomjárók sokasága. A művészek közül talán Aba-Novákot érintette meg leginkább a táj különleges atmoszférája. „A vidék igen megfélelő: földszintes tájék, enyhe dombvidék, tipikusan Dunántúl, Somogy. Az élet is az: porban kérődzik itt az élet, és ez részemre új. Néhány vásznamon evvel

foglalkozom. Csodálatos dolog az, hogy mint viaskodik az őszinte egyenes fény a meleg, sőt forró porral. Valóságos színorgia, igen kicsi skálán. Nem tarka, a por uniformizálja a színeket és mégis ugyanakkor felbontja!” – mutatta be a művész Lázár Bélának, az Ernst Múzeum művészeti igazgatójának 1927. júliusában írt levelében (Magyar Nemzeti Galéria, Adattár, ltsz.: 4547) a vidék karakterét.

CSÉPLÉS – VÁLTOZATOK ÉS ANALÓGIÁK

Aba-Novák művészete a húszas évek közepén változott meg igazán. Korábbi kompozícióinak szobrászi formálása képről-képre fokozatosan oldódott fel, a sugárzó, szinte spirituális fény hatására. A fény, a szín és a szerkezet viszonylagos egyensúlya uralta a korábbi, még 1925-ben a Zugligetben és Felsőbányán készült alkotásokat, míg a Somogyban született festmények motívumai felolvadnak a vakító fény és a vibráló színek hatására. A művész e törekvéseit jól illusztrálja a Cséplés című, Igalhoz köthető festménye, mely a Virág Judit Galéria aukciós kiállításán kerül hozzánk esztendőnk után újra közönség elé. Képünk a verőfényes igali sorozat egyik reprezentatív da-

rabjaként készült el 1928 nyarán, látomásként ábrázolva az aratási munkák egyik záróakkordját. Az előtér gőzmasinája mellett szorgoskodó figurák mögötti aranylő kévehalmok között dolgozó alakok szinte feloldódnak a fénynyalábok által felszabdalt, mozgalmas kék-sárga égbolt előtt. A cséplés egyik utolsó alkotása az 1926-1928 között készült kép-sorozatnak, egy nagyszabású kísérletnek, amelyben a színek, de legfőképpen a mindent átható fény vált a legfontosabb kifejező elemmé. Aba-Novák ehhez a kompozícióhoz is több előkészítő tanulmányt készített, a lavírozott tussal, tollal készült, elsősorban a gépekre és a figurákra koncentráló, magántulajdonban

őrzött rajzok (*Cséplés*, 350x500 mm, magántulajdon) egyike az amerikai Salgó-gyűjtemény darabja (*Cséplés*, 340x540 mm).

A cséplés jelenete a pályatársak közül Szőnyi István egy ceruzarajzán (*Kazlak*, 169x210 mm, Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény) is feltűnik, míg később, 1935 körül Patkó Károly két dekoratív alkotásának (*Cséplés*, tempera, fa, lappang *Aratás*, akvarell, papír, 480x605 mm, Sárospataki Képtár) is témájává vált. De nem egyedüli az ábrázolás Aba-Novák alkotásai között sem, hiszen az 1930-es években több temperafestmény-változatban (*Cséplők ebédje*, 1933, lappang) örökítette meg a cséplők ebédjét, pihenőjét.

ZSÁKOVICS FERENC